

Sammenstilling av innspill til gjennomgangen av regelverket for organisk gjødsel

Mattilsynet
Januar 2010

Innholdsliste

1	Forord	2
2	Forhold til andre forskrifter og virkemidler	2
3	Gjødseldyrenheter (GDE) og spredeareal	2
4	Fosforproblemetikken	3
5	Spredning nær vassdrag	4
6	Kvalitetsklasse og bruksområde	4
7	Tungmetall og miljøgifter	4
8	Aske	5
9	Biorest og råvarer	5
10	Sprededatoer	6
11	Spredemetoder	7
12	Lagringskapasitet	7
13	Lagring, deponering og uteareal	8
14	Silo	8
15	Regionale tilpasninger	9
16	Slam	9
17	Hygenisering	10
18	Jord	10
19	Dispensasjon	10
20	Straff	11
21	Annet	11
22	Vedlegg	12

1 Forord

Dette dokumentet inneholder et sammendrag av innspill som Mattilsynet fikk til gjennomgangen av regelverket for organisk gjødsel. Dokumentet inneholder ikke Mattilsynets egne synspunkter.

Vi har fått svært mange positive tilbakemeldinger på at det har vært åpent for å gi innspill i en tidlig fase. Mattilsynet er også svært takknemlige for innspillene som har kommet, og innspillene vil være svært viktige i det videre arbeidet med forskriften.

Vi har mottatt 31 innspill fra følgende:

Fylkesmenn

Nordland
Nord-Trøndelag
Møre og Romsdal
Sogn og Fjordane
Rogaland
Vestfold
Telemark
Oppland
Hedmark
Østfold

Kommuner

Oslo
Bjerkreim
Sandnes
Time

Landbruks organisasjoner

Bondelaget
Norsvin Rogaland
Norsvin Dalene
Landbruket Nordvest
Vestfold Biogass
Norges Vel

Slam og avfalls bransjen

Norsk Vann
Avfall Norge
Høst
Ivar

Offentlige og forsknings institusjoner

KLIF (SFT)
Regelverks-utvalget for økologisk
produksjon
Bioforsk

Annet

Fiskeri- og havbruksnæringens
landsorganisasjon
Jan Thomas Haugen
Morsa prosjektet
Yara

2 Forhold til andre forskrifter og virkemidler

Flere nevner at det bør gjøres en gjennomgang av forskrift om gjødselplanlegging (SLF) samtidig med gjennomgangen av forskrift om organisk gjødsel. Ellers er det vist til at det bør være bedre samsvar med, og eventuell henvisning til, annet regelverk som: nitratdirektivet (KLIF og LMD), biproduktforordningen (MT), forskrifter om hold av dyr (MT), dyrevelferdsloven (MT), vannrammedirektivet (MD), forurensingsloven, EUs IPPC direktiv, nydyrkingsforskriften (LMD), deponiforskriften (KLIF), avfallsforskriften (KLIF), miljøinformasjonsloven (MD), naturmangfoldsloven (MD), bygge- og graveforskrifter, konsesjonslovgivningen for svine- og hønseproduksjon og regelverk om økologisk produksjon.

Enkelte nevner problemstillinger i forhold til MT, og kommunens og fylkesmannens roller etter forskriften. Fylkesmannen i Hedmark nevner dette spesielt i sitt innspill og foreslår at Statens Landbruksforvaltning overtar noen av Mattilsynets oppgaver.

Ellers er det vist til tilskudd som Statens Landbruksforvaltning (SLF) forvalter som viktige virkemidler.

Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF) mener det er svært viktig å få knyttet gjødselvereforskriften opp til vannforskriftens krav om god økologisk tilstand, dvs. at det må være tydelig hjemmel til å avgrense gjødselmengder i nedbørsfelt der vassdraget er langt fra miljømålet. En vellykket revisjon av gjødselvereforskriften er således svært viktig for oppfølging av mål og frister i vannforskriften.

Bjerkreim kommune foreslår at representanter fra kommunal forvaltning blir med som ressursperson i det videre arbeidet med forskriften, og da spesielt del 3.

3 Gjødseldyrenheter (GDE) og spredeareal

Fylkesmannen i Vestfold påpeker at det er for lite kunnskap om tap av næringsstoffer fra husdyrgjødsel og det at de mangler oppdatert informasjon om innholdet i husdyrgjødsel. De anbefaler at dagens krav til spredeareal opprettholdes for å styre husdyrproduksjon mot områder med tilstrekkelig spredearealer, men viser til at dette til dels gir rom for tilførsel av mer fosfor enn det er behov for. Fylkesmennene i Hedmark og Østfold etterlyser også oppdatert informasjon om innholdet i gjødsel. De nevner også at en kun bør se på tilførsel av næringsstoff i forhold til plantenes behov det enkelte år, og at det ikke bør forrådsjødsle. Fylkesmannen i Hedmark mener forskrift om gjødselplanlegging er det riktige virkemidlet for å oppnå balansert fosforgjødsling, og foreslår at oppfølging av dette blir lagt til SLF. Fylkesmannen i Østfold mener at en også bør kunne stille krav til analyser av husdyrgjødsel fra egen gård.

Norsk landbruksrådgivning peker på kunnskapshull, blant annet at de ikke har vært utarbeidd statistikker for jordanalyseresultater områdevis de siste årene. De viser også til at mange er på god vei med tiltak og har stabile eller svakt synkende P-AL tall i jorda, og at normen for P gjødsel har endret seg. De ønsker også mer kunnskap om P-AL metodens egenhet for ulike jordtyper. Morsa-prosjektet viser til vellykka resultat i sitt område med å regulere gjødsling etter P-AL tall. Erfaringene deres tilsier at det ikke er avlingsnedgang med 0 P gjødsling til korn og gras der P-AL er over 7 i jorden.

Bjerkreim kommune viser til tilgjengelig areal i egen kommune for å synliggjøre at det er viktig at det fortsatt blir gitt mulighet til å godkjenne innmarksbeite som spredeareal i tillegg til beitefradrag. Bondelaget og Norsvin Rogaland ber en også se på verdien av kulturbeite som spredeareal.

Fylkesmannen i Vestfold mener at det er viktig å se kravet til spredeareal og lagringskapasitet i sammenheng med avtaler om leveranse til biogassanlegg. Fylkesmannen i Hedmark oppfordrer til at også andre organiske gjødselmiddel og avløps slam som gårdbruk mottar, ses i sammenheng med kravet til spredeareal. Fylkesmennene i Hedmark og Østfold mener en også bør se på om dagens spredearealkrav tillater en for stor tilførsel av fosfor. Hedmark nevner også at på bruk med for lite spredeareal, må en se på faktisk levert gjødsel i stedet for 5 års leveringsplaner som en ikke vet om blir fulgt opp.

Fylkesmannen i Rogaland viser til bioest og at det kan bli en overdosering av næringsstoff dersom en doserer etter tungmetall.

Fylkesmannen i Oppland mener at kravet til spredeareal bør knyttes sterkere til faktisk drift på den enkelte eiendommen, og at kravet til spredeareal bør knyttes til nye normer som settes for gjødselsplanlegging.

Time kommune viser til at det etter tidligere forskrifter var mye bedre kontroll med spredearealene, og de mener det bør vurderes om en skal gjeninnføre gamle krav.

Fylkesmannen i Rogaland har i sine innspill vist til forholdene i Rogaland og at de vil få store konsekvenser for landbruket i fylket dersom gjødsling blir knyttet sterkere til P-AL tall i jord, det blir strengere regler for bruk av kulturbeite som spredeareal, det blir nye krav til spredeareal eller dersom nye beregninger av GDE viser at det er høyere innhold av P i husdyrgjødsel enn det dagens GDE tall er regnet ut i fra. Dette blir også gjentatt innspill fra kommunene, svinebønder i fylket og Norges Bondelag.

I konklusjonen i Times innlegg blir det sagt; *"Vi meiner at endring av regelverket m.o.t. spredearealkravet/gjødseldyreeining er så dyre og produksjonsnedsettjande at andre verkemiddel bør prøvast først"*.

Ellers viser Bondelaget med flere til utsagn fra LMD om at gjennomgangen ikke skal råkke med landbrukspolitiske målsettinger eller gå på bekostning av matproduksjonen. De viser også til at nåværende problemstillinger er et resultat av at bøndene har tilpasset seg landbrukspolitikken som har blitt ført over mange år.

4 Fosforproblemetikken

Fylkesmannen i Hedmark mener det ikke skal stilles krav til mengde husdyrgjødsel i forhold til fosforstatus i jorda. De kommer også med et konkret forslag om at tilskudd kan knyttes opp mot at en ikke tilfører mer fosfor enn plantenes behov det aktuelle året. Fylkesmannen i Østfold er åpne for at det kan kreves større spredeareal for eigendommer med høge P-AI tall. De mener også det må ses på forholdet mellom eid og leid areal slik at gjødsel kan tilføres der den gjør mest nytte. Time kommune mener det er unaturlig å legge restriksjoner på bruk av husdyrgjødsel med bakgrunn i fosforinnhold, samtidig som det er fritt fram å bruke fosfor fra handelsgjødsel.

Morsa-prosjektet mener det må bli et helt annet fokus på fosfor i den nye forskriften og i forskrift om gjødselsplanlegging. Fosfor er en ikke fornybar ressurs som det "sløses" med i dag. Det er svært viktig at en tar vare på fosforet, både av hensyn til vassdragene og av hensyn til bærekraftig bruk påpeker de.

KLIF mener det ikke bør brukes husdyrgjødsel der hvor P-AL tall er høye. Alt over 10 er høyt, og når P-AL er over 15 har jordpartiklene ikke bindingskapasitet for fosforet og det blir svært algetilgjengelig.

Norsk Vann stiller spørsmålet: *"Norge har i dag ikke noe nasjonalt mål for gjenvinning av fosfor, til forskjell fra Sverige. Kanskje også norske myndigheter bør sette et mål for fosforgjenvinning?"*

5 Spredning nær vassdrag

Fylkesmannen i Møre og Romsdal mener en bør se om det er behov for restriksjoner. Fylkesmannen i Hedmark mener at eventuell restriksjoner kun må gjelde for høstgjødsling. De viser til et vellykka prosess med involvering av bønder og miljømyndigheter der de har hatt fokus på spredeareal og forurensingsfare. Morsa-prosjektet i Østfold/Akershus foreslår forbud mot spredning nærmere vassdrag enn 20-50meter.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener det også bør se på beite langs vassdrag og fare for forurensing.

6 Kvalitetsklasse og bruksområde

Flere nevner at denne bestemmelsen kan gi rom for ulike tolkninger og at der er behov for presiseringer.

7 Tungmetall og miljøgifter

Mange peker på at det ikke er samsvar mellom klasse 0 og maksimumsgrensen for økologisk landbruk, og at grensene i dag er så lave at vanlig husdyrgjødsel kan ligge over. Fylkesmannen Oppland ber en vurdere om det skal kreves tungmetallanalyser av flere typer råstoff.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener det med fordel bør synliggjøres at det ikke er anledning til å fortynde seg bort fra evt. problemer med høgt miljøgiftinnhold i gjødselvarer, dette for at tungmetallkilder skal spores og stanses

Fra Bioforsk:

" Mens dagens forskrift utelukkende kvalitetsvurderer organiske avfallsprodukter ut fra

tungmetallkonsentrasjoner på tørrstoffbasis, mener vi at reell tungmetallbelastning pr. arealenhet er viktigere. Dessuten må gjødselvirkning og tungmetallbelastning ses i sammenheng på en annen måte. Ved en økende utnyttning av energien i organiske avfallsprodukter (reduisert organisk innhold), vil tungmetallkonsentrasjonen på tørrstoffbasis øke som en konsekvens av at det blir lavere organisk innhold i restproduktene. Tungmetallene og næringsstoffene vil være igjen i restproduktet etter energien er tatt ut. Likevel vil restproduktene kunne ha like stor verdi som gjødsel som utgangsmaterialene.”

Regelverksutvalget for økologisk produksjon ser problemer i forhold til å bruke energirike råvarer i tillegg til husdyrgjødsel i Biogassanlegg. De ønsker at listen over tillatte ikke-økologiske gjødsel- og strømidler ses i sammenheng med forskrift om organisk gjødsel. De oppfordrer videre til initiativ fra LMD og utredningsarbeid på området.

Aktuelle energirike fraksjoner er bleikejord (rester fra fiskeoljeproduksjon), fiskeavfall gartneriavfall med mer. Flere av disse kan inneholde tungmetall og miljøgifter.

Yara mener at føre-var-prinsippet i forhold til fremmedstoffer bør videreføres, her innbefattet tungmetaller, med fare for akkumulering i næringskjeda, samt medisiner og andre uønskede fremmedstoffer mm. Yara nevner også smittestoff i samband med husdyrsykdommer og annet som kan komme via kjøttbeinmjøl, komposteringsavfall, eller biorest fra biogassanlegg. Deretter anbefaler de analyserutiner og sikkerhetsrutiner for å kunne spore og evt. tilbakekalle organiske gjødselprodukter.

Avfall Norge mener krav til husdyrgjødsel og silopressaft brukt på egen og leid areal må sidestilles med kravene som gjelder for andre gjødselvarer av organisk opphav. Hensynet til jordas langsiktige kvalitet tilsier at det ikke kan gjøres forskjell på om tungmetaller og andre miljøgifter tilføres jorda fra fôrtilsetningsstoffer via husdyrgjødsel fra egen besetning eller fra matavfall via kompost og biorest.

8 Aske

Fylkesmannen i Oppland mener en bør se på om aske kan være aktuelt i gjødselsblandinger. Bioforsk anbefaler en utredning på askeprodukt siden dagens regelverk gjør det vanskelig å utnytte asken. Aksen inneholder tungmetaller som kan overskride grenseverdiene, men mengden aske som er aktuell å tilføre tilsier at mengde tungmetall tilført per arealenhet ikke trenger å være et problem.

9 Biorest og råvarer

En del råvarer som vil være nyttige som råvarer ut fra et energisynspunkt, kan være problematiske i forhold til bruk av bioresten som gjødsel. I en biogassprosess kan også tungmetall og miljøgifter bli oppkonsentrert i forhold til tørrstoffet. Bioforsk peker på noe av dette i sin rapport. Forholdet mellom tørrstoff, næringsstoff og tungmetall blir også tatt opp i innspillet fra Energietaten i Oslo kommune.

Energietaten i Oslo kommune foreslår at en ser på behov for å bruke et annet begrep enn råtnest. De mener også at en bør se på virkeområde for å få det til å dekke biorest produsert av ulike råstoff. Bondelaget med flere, etterlyser mer forskning på biorest. Norsk Landbruksrådgivning mener en må likebehandle ulike organiske gjødselslag (husdyrgjødsel kontra kompost/biorest/beinmjøl osv) i forhold til næringsinnhold, spesielt fosfor, og potensielt tap med tanke på mengder og spredetidspunkt.

Biogass Vestfold mener det reviderte regelverket må ta opp i seg forholdet for de bøndene som leverer husdyrgjødsel til biogassanlegg og som tar tilbake biorest som biogjødsel. De påpeker at disse brukernes spredarealkrav må oppfylles gjennom slike leveringsavtaler og det som begrenser er den mengde biogjødsel som blir tatt tilbake.

10 Sprededatoer

Fylkesmennene i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal mener at en bør vurdere en innskjerping av sprededatoer. I innspillene ble det blir vist til tidligere Bioforskrapporter med mer. I Møre og Romsdal vises det også til at enkelte kommuner har varierte spredfrister på ulike forhold innenfor kommunen. Fylkesmannen i Vestfold og Biogass Vestfold mener at siste tillatte spredato bør være godt innenfor vekstsesongen slik at opptaket av næringsstoffer er betydelig. De påpeker at det meste av NH_4 vil bli tapt ved spredning sent på høsten. Fylkesmennene i Rogaland, Nord-Trøndelag og Østfold etterlyser også henvisning til vekstsesongen. Fra Fylkesmannen i Østfold kommer det konkrete forslag om når jorda er laglig for gjødselsspredning, og forslag til å ta det med i forskriften.

KLIF foreslår at det blir lagt til ekstra kriterier som:

- *snø- og telefritt*
- *jorda må være lagelig for kjøring med tungt utstyr og jordarbeiding hvis relevant – hvordan man best kan sikre dette kriteriet objektivt må utredes.*
- *ikke i regnvær eller dersom det er meldt mer enn x mm nedbør kommende døgn*

Fylkesmannen i Rogaland nevner at det er ulike tolkninger og praksis i forhold til mulighet til å gi dispensasjon. Fylkesmannen i Telemark ønsker en strengere formulering av dispensasjonsmuligheter for spredning uten nedmolding. De ønsker å beholde dagens tidsfrister for spredning uten nedmolding. Fylkesmannen i Nordland mener også at en bør se på dispensasjonsmulighetene, og vurdere om de skal tilpasses klimasoner.

Morsa-prosjektet mener at en ved bruk av husdyrgjødsel til høstkorn bør stille krav til såtidspunkt. Hvis en sår seint, får plantene ikke utnyttet gjødsel og resultatet blir stor avrenning. Ellers ønsker de både begrepet fare for forurensing og sprededatoer knyttet opp mot vanndirektivet. Også Rogaland nevner problemene rundt tolkning av begrepet "Fare for forurensing".

Fylkesmannen Nord-Trøndelag mener forskriften i dag er tvetydig, siden den forventer at gjødsling på eng skal ha en gjenvekst etterpå som høstes eller beites og samtidig tillates spredning på åpen åker etter vekstsesongen fram til 1. november, dersom gjødsel pløyes ned.

Norsk landbruksrådgivning er skeptiske til forbud mot høstspredning fordi strørike gjødseltyper spredd om våren kan medføre større tapsfare, da nitrogen blir disponibelt for plantevekst lengre ut i sesongen, og særlig for planter med kort vekstsesong kan dette være tilfelle.

11 Spredemetoder

Fylkesmannen i Vestfold går inn for et forbud mot breispreing med fanedyser. Ellers etterlyser de mer kunnskap om effekter av nedmoldingstid og nedmoldingsmetode. Fylkesmannen i Hedmark etterlyser og mer kunnskap, men nevner også at det kun bør benyttes økonomiske virkemidler for å få større bruk av miljøvennlige spredemetoder. Fylkesmannen i Østfold mener at en bør se på om for dyp nedmolding kan føre til anaerobe forhold og tap av NO_2 .

Fylkesmannen i Hedmark mener kravet om nedmolding bør innskjerpes til innen 12 timer, mens Fylkesmannen Østfold mener dagens 18 timers regel er hensiktsmessig.

Sandnes kommune foreslår forbud mot pløying og harving mellom 1. september og 15. februar, men de foreslår at det settes unntak ved etablering av nye vekster eller grubbing/pløying for å minske avrenning etter grønnsaker/poteter.

Norges Bondelag oppmoder til at kravene i regelverket setter målsettingen i fokus og ikke knyttes til utstyr og teknikk. Norsvin Dalane viser til hvor viktig kanonspreiing er for spredning i ulendt terreng, og at det er den eneste metoden som egner seg for enkelte areal.

Yara mener at organiske og mineral-organiske gjødselprodukter bør kunne stilles de samme krav til når det gjelder spredejevnhet og effektivitet som det en forventer av mineralgjødsel.

Norges Vel etterlyser forskning og veiledning på riktig og jevn spredning av organiske gjødselsslag.

12 Lagringskapasitet

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ønsker et krav om utvida lagringskapasitet velkommen, dersom det blir knytta opp mot økonomiske virkemidler. De mener det er et viktig virkemiddel for å oppnå miljøvennlig handtering av husdyrgjødsel. Fylkesmennene i Vestfold og Oppland er også enig i dette og nevner spesifikt at det bør vurderes om lagringskapasiteten bør være 12 måneder. Oppland nevner her at det bør være unntak for sau. Fylkesmannen i Møre og Romsdal mener også at en bør se på lagerkapasitet, og de stiller og spørsmål om dagens utregningstall er utdaterte. Mange viser til at det bør komme økonomiske virkemiddel, men, Fylkesmannen i Hedmark mener at det må kun brukes økonomiske virkemidler for å stimulere til økt lagringskapasitet. Landbruket Nordvest mener du bør være en kritisk gjennomgang av beregnet gjødselsproduksjon og vanntilførselen til gjødsellager.

Biogass Vestfold kommer med følgende innspill " Lagerkapasiteten for biogjødsel og husdyrgjødsel bør være 12 – 13 mnd for kornproduksjon og 10 -11 mnd i grasproduksjon (lengre vekstsesong). Sluttlageret bør ha en overdekning som hindrer tap av NH_3 .

Overdekningen burde også være slik at den hindrer regnvann og snø. En utvidelse av lagringstiden må følges opp med økonomiske virkemidler”.

Morsa-prosjektet viser til Sverige, og mener en bør vurdere ulik lagringskapasitet for ulike dyreslag. Også fylkesmannen i Nord-Trøndelag påpeker dette, og kommer med konkrete forslag.

13 Lagring, deponering og uteareal

Fylkesmennene i Sogn og Fjordane, Hedmark, Vestfold, Møre og Romsdal, og Oppland tilrår at en ser på kravene til utendørs drift. De mener det er få virkemidler mot utendørsdrift som representerer forurensingsfare, det er først når det har oppstått forurensing en har virkemiddel. I tidligere muntlige henvendelser har Mattilsynet fått innspill på at hestegjødsel lagret på bakken i lang tid, og uteareal for hest, er et problem for kommunene.

Fylkesmannen i Oppland mener dagens formulering for plassering av gjødsellager er for generell. Morsa-prosjektet og KILIF mener en bør kreve tak/duk og tett gulv på alle utendørsanlegg. Fylkesmennene i Hedmark og Østfold ønsker at en ser på de gjeldende kravene til tørrgjødsel som lagres på bakken og hjemmelen til å fjerne disse hvert år. Bjerkreim kommune ber om at en ser på om det er behov for å sette krav til at gjødselvare med mer enn 25 % tørrstoff, som omdannes under lagringsperioden, har tett bunnplate. Det viser til at i dagens situasjon kan en for eksempel bygge tallefjøs til sau, og også ammeku, uten at urinen blir samles opp.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal peker på behov for beskyttelse mot nedbør. De spør om det kan være aktuelt med beredskapsplan for å hindre sen høstspredning i år der klimatiske forhold gjør spredning vanskelig. Fylkesmannen i Hedmark mener det er grunnlag for å se på krav til gjødseldammer og klatreavvisere på toppen av kumvegg. Flere stiller også spørsmål om kravet til å godkjenne gjødselsanlegg før det tas i bruk og oppfølgingen av dette.

Landbruket Nordvest viser til at gjødselspredning er et tidkrevende arbeid som er avhengig av en rekke forhold som avstand, og nedbør med mer.

Norsk Landbruksrådgivning er pr i dag skeptiske til krav om tiltak som demper ammoniakktap inne i husdyrrommet. De viser til at danske erfaringer er så langt ikke tillitvekkende med tanke på dyrehelse, og vi har fortsatt en del igjen til golvflater av dansk størrelse.

14 Silo

Fylkesmennene i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal etterlyser miljøvurdering av rundbalesaft og at en også vurderer behov for regulering. Bjerkreim kommune nevner at spredefrister for gjødsel og silosaft ikke treng å være like. Sandnes ønsker kravet til godkjenning av anlegg fjerna.

KLIF ber om at en ser nærmere på kravene til plansilo.

15 Regionale tilpasninger

Flere påpeker de ulike natur- og produksjonsmessige forskjellene rundt i landet og de mener derfor at det er behov for regionale tilpasninger. Enkelte knytter dette opp mot sårbare vassdrag og vannramme-direktivet.

KLIF mener at Forurensningsmyndigheten (kommunen) bør få sterkere hjemmel enn det eksisterende forskrift legger opp til, slik at de kan fastsette lokale krav dersom dette er nødvendig får å nå fastsatte miljømål.

16 Slam

Fylkesmannen i Vestfold mener det er riktig at biorest av slam følger samme regelverk som slam for å beskytte omdømme til norsk mat. Fylkesmannen i Østfold mener en bør se på hva som tilføres av næringsstoff i grøntanlegg som mottar slam.

Morsa-prosjektet stiller spørsmål ved bruk av slam til veianlegg og fare for avrenning fra disse. De mener at også grøntanlegg og lignende bør ha de samme kravene som dyrket mark, hva P angår. Bioforsk mener også det bør være økt fokus på P fra organiske avfallsprodukt, og at en bør ha fokus på tilgjenglighet av fosfor og ikke bare total P siden fosfor kan være sterkt bundet til fellingskjemikalier.

KLIF viser til at for hver miljøgift som finnes i slammet (på tørrstoffbasis) i en konsentrasjon på 1 mg/kg tørrstoff, betyr dette at i størrelsesorden 85 kg av denne miljøgiften tilføres miljøet gjennom slambruk. Konkret for den prioriterte miljøgiften nonylfenol, hvor man estimerer en slamkonsentrasjon på 30 mg/kg, betyr dette at 2,5 tonn tilføres norsk jordsmonn gjennom slamspredning. Dersom man antar at den totale mengden i slam av alle miljøgifter (både tungmetaller og organiske miljøgifter) er på 0,01 % vil det si at 85 tonn tilføres ytre miljø gjennom bruk av avløpsslam. KLIF mener at det derfor i første omgang er viktig å få på plass lovgivning som sikrer at det blir målt på de miljøgiftene som er relevante for avløpsslam i forhold til dagens kjemiske virkelighet.

Norsk Vann ber en se på hvordan slam er definert i dagens forskrift, og ber en ta mer hensyn til næringsstoffene. De påpeker også at analysemetoden en skal bruke etter Norsk Standard, CAT-metoden, ikke egner seg for slam. Heller ikke beskrivelser for uttak av prøvematerialer egner seg for slamanlegg. De mener at det er et kunstig skille mellom organisk avfall basert på opphav som ikke er faglig fundert og derfor må fjernes. Høst og IVAR foreslår at regelverket knyttes opp mot sluttproduktets kvalitet, ikke mot behandlingsprosesser og innsatsfaktorenes innhold av tungmetaller. Høst påpeker også at slam er ikke-ensarta og varierer mye etter behandlingsprosess, og de ber en ta hensyn til det.

Også Bioforsk påpeker kravet til analyse med CAT-metoden for enkelte produkt og problemene med det. De ser behov for mer arbeid på dette området for å finne gode analyser for tilgjengelig P på ulike materialer og for ulike bruksområder.

17 Hygenisering

Oslo kommune spør om kravet til hygenisering kan ses i sammenheng med biproduktforordningen, slik at den ikke må forholde seg til begge kravene.

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening ber en se på slam og lignende avfall fra fiskeoppdrett og hvilke krav som stilles til hygenisering.

Avfall Norge foreslår like hygeniseringskrav for alle sluttprodukter med utgangspunkt i ABP-forordningen. De ønsker også at en ser på tid/temperatur krav til kompost som ikke er omfattet av biproduktforordningen. Slam-bransjen stiller spørsmål om meldeplikten fortsatt er nødvendig?

18 Jord

Høst verdien i avfall mener at innblandingsbegrensningen på 30 % er et lite presist virkemiddel når dette gjøres på volumbasis. Avgjørende for hvor stor innblandingsandel som skal tillates må være kvalitetene på sluttproduktet og ikke råvaren som anvendes.

Avfall Norge påpeker at dagens situasjon innebærer en forskjellsbehandling av jordblandinger basert på fornybare innsatsvarer til fordel for stedegne masser. I tettbygde strøk er det mye omflytting av masser og en stor del av disse massene viser seg å være lettere forurensset. Selv om det gjennom bygge- og graveforskriften påligger tiltakshaver å undersøke grunnen der det er grunn til å tro at grunnen er forurensset, ligger det i skjæringspunktet mellom disse to regelverkene en klar fare for at forurensset jord spres utover et større område i stedet for å få miljøriktig behandling. Avfall Norge foreslår at Mattilsynet i samråd med bransjen benytter anledningen til å definere de ulike produktformene.

Bioforsk uttaler: *"Dagens forskrift er fokusert på egenskapene til den organiske delen av jordblandinger, mens det ikke er tydelige krav til den mineralske delen. Det er behov for å samordnebestemmelsene for forurensede masser (normverdier) i forurensningsforskriften med maksimalverdier i anleggsgjord, slik at en sikrer at det ikke tilbys masser som overskrider normverdier for forurensset jord"*.

Bioforsk mener også det er viktig at forskriften gir anledning, etter en søknadsprosedyre, å prøve ut ulike materialer for å avklare om disse kan nyttes på en miljømessig forsvarlig måte i jordblandinger, først og fremst i jordblandinger til grøntanlegg, men også ved revegetering av deponier og områder med forurensset grunn og lignende.

19 Dispensasjon

Fylkesmannen i Oppland påpeker at det er viktig at §30 om opplysningsplikt, blir opprettholdt.

Avfall Norge ber en se på dispensasjonsreglene for avløpslam som har *særlig lavt innhold av uønskede stoffer og/eller behandlingsprosessen har gitt en vesentlig høyere kvalitet på produktet enn det råvaren skulle tilsi.*

20 Straff

Fylkesmannen i Oppland mener det er riktig å videreføre mulighetene til å trekke i produksjonstilskudd. De mener det gir en enkel og smidig måte å håndtere forskriften på. Andre påpeker at dette punktet er uklart.

KLIF påpeker at det er ingen kontroll av at gjødslingsplanen følges og følgelig ingen "straff" hvis en overgjødsler.

21 Annet

Regelverksutvalget for økologisk produksjon mener at Mattilsynet som forvalter av forskriften, bør kunne gi klare råd om nye typer avfall som dukker opp og hva det må analyseres for for at det skal bli godkjent som gjødselmiddel, også i økologisk produksjon.

Vedlegg

Fylkesmenn	Fylkesmenn	Landbruks organisasjoner	Andre
 Nordland	 Vestfold	 Norges Bondelag	 Jan Thomas Haugen 1
 Nord-Trøndelag	 Østfold	 Landbruket Nordvest	 Jan Thomas Haugen 2
 Møre og Romsdal 1	Kommuner	 Biogass i Vestfold	 Fiskeri- og havbruksnærings k
 Møre og Romsdal 2		 Oslo	 Norsvin Dalane
 Sogn og Fjordane	 Bjerkreim	 Norsvin Rogaland	 Yara
 Rogaland 1	 Time	 Norges Vel	
 Rogaland 2	 Sandnes	Slam- og avfallsbransjen	
 Rogaland 3	Offentlige og forsknings institusjoner	 Avfall Norge	
 Telemark	 KLIF (SFT)	 Norsk Vann	
 Oppland	 Regelverksutvalget for økologisk produksj	 IVAR og Høst verdien i avfall	
 Hedmark	 Bioforsk	 Høst verdien i avfall	